

Wiad. entomol.	16 (3-4): 217-226	Poznań (1997) 1998
----------------	-------------------	--------------------

MATERIAŁY HISTORIOGRAFICZNE

HISTORIOGRAPHIC MATERIALS

Doc. dr hab. Sergiusz RIABININ (1918 – 1997)

Dr. Sergiusz RIABININ (1918 – 1997)

TADEUSZ PUSZKAR

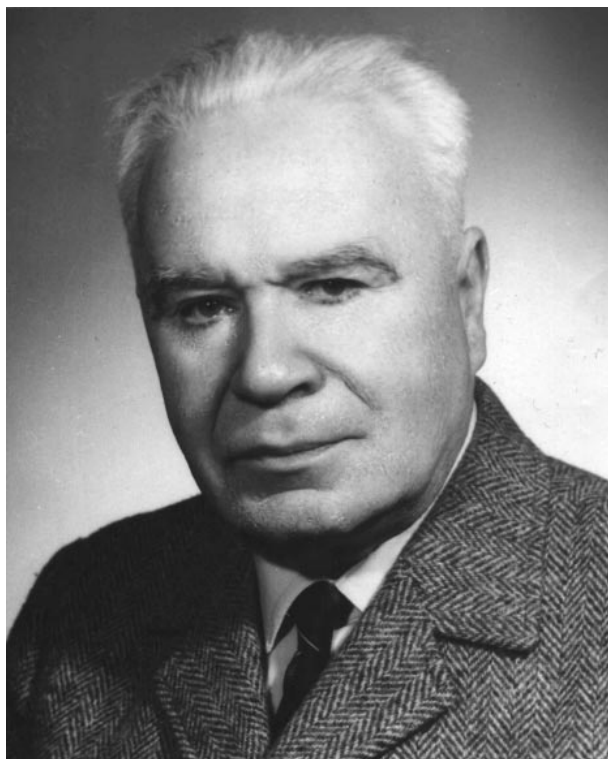
Zakład Ochrony Przyrody UMCS, ul. Akademicka 10, 29-933 Lublin

KEY WORDS: historiography of natural sciences, biography, publications.

W dniu 20 czerwca 1997 roku zmarł doc. dr hab. Sergiusz RIABININ emerytowany pracownik naukowy Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie, twórca i wieloletni kierownik Zakładu Ochrony Przyrody UMCS.

Urodzony 25 grudnia 1918 roku w Mariupolu, wychowywał się w Lublinie, w rodzinie o wybitnych zasługach dla miasta i tutaj ukończył Gimnazjum im. Stefana Batorego. Studia wyższe rozpoczął w 1936 roku na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie. W okresie okupacji pracował jako asystent w Stacji Ochrony Roślin przy Lubelskiej Izbie Rolniczej, uzupełniając swoją edukację przyrodniczą przerwana przez wojnę. W 1944 roku, zaraz po wyzwoleniu tej części Polski spod okupacji niemieckiej, rozpoczął studia i jednocześnie pracę w Zakładzie Zoologii Szczegółowej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, organizującego się Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Był organizatorem pierwszej pracowni dydaktyczno-zoologicznej, gromadził aparaturę, okazy muzealne i ćwiczeniowe oraz literaturę i inne niezbędne wyposażenie do zajęć. Studia ukończył w 1945 roku z dyplomem nr 2 na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UMCS, uzyskując stopień magistra filozofii w zakresie zoologii z anatomią porównawczą.

W latach 1945–1950 pracował jako asystent na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego, gdzie uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych w 1949 roku, a w 1960 roku stopień doktora habilitowanego.

Sergiusz RIABININ (1918 – 1997)

W roku 1955 powrócił do Lublina, by utworzyć tutaj oddział Zakładu Ochrony Przyrody PAN, którym kierował do 1960 roku. W latach 1961–1989 ponownie pracował w UMCS jako docent etatowy. Był inicjatorem powstania i organizatorem Zakładu Ochrony Przyrody i Fenologii, a w latach 1962–1970 Kierownikiem tego Zakładu. Pełnił również funkcję Prodziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (1962–63), Kierownika Katedry Zoologii Systematycznej (1963–64) Kierownika Zakładu Ochrony Przyrody (1973–1987) na tym Wydziale. Od 1974 roku prowadził również zajęcia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Prowadził też wykłady na Międzyuczelnianym Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Lublinie, jak również na studiach dokształcających i podyplomowych w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie.

Pełnił rozliczne funkcje społeczne w tym, Przewodniczącego Oddziału Polskiego Towarzystwa Entomologicznego w Lublinie, Przewodniczącego Zarządu Okręgu LOP, był członkiem Komitetu Ochrony Przyrody PAN, oraz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody w Lublinie.

Był organizatorem otwartych seminariów w zakresie ochrony przyrody, na które zapraszał jako prelegentów wybitnych ludzi nauki, między innymi: W. SZAFERA, W. MICHAJŁOWA, B. FERENSA, W. BIENKOWSKIEGO. Cieszyły się one dużym zainteresowaniem osób także z poza środowiska uniwersyteckiego.

Za całokształt działalności naukowo-badawczej i dydaktyczno-wychowawczej był odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką „Zasłużony dla Lubelszczyzny”, Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej II stopnia, Nagrodą Rektora UMCS za pracę naukowo-dydaktyczną.

Wpisał się w pamięć studencką oraz licznych wychowanków niezwykle żywymi wykładami, bogatym czytaniem w literaturze, ogromną ilością cytatów – „cytatologią” jak sam mawiał. Wszystko po to, aby zwrócić naszą uwagę na konieczność stałego poznawania literatury i stałego dokształcania się. W dydaktycznych zainteresowaniach oprócz wykładów, seminariów, ćwiczeń z fenologii, ekologii, ewolucji, ornitologii, entomologii, na szczególne podkreślenie zasługują zainicjowane przez doc. RIABININ prace pod hasłem „Pomóżmy niewidomym poznawać przyrodę”. Oprócz specjalnych artykułów powstało opracowanie „Szkolne wycieczki przyrodnicze dla niewidomych” oraz rozdział w podręczniku „Tyflopedagogika”. Prowadził również zajęcia z nauczycielami i uczniami ośrodka dla niewidomych w Laskach Warszawskich i w Żułowie. Plonem tych zainteresowań były pomoce w postaci nagrań głosów zwierząt, zestawu muszli, galasów, liści i inne pomoce przydatne w przybliżaniu środowiska przyrodniczego niewidomym.

Dla studentów biologii, dla nauczycieli i studentów studiów podyplomowych i dokształcających nie był to jednak „profesor książkowy”, ale jak nikt inny potrafił zainteresować nas przyrodą, szczególnie na licznych i różnorodnych zajęciach terenowych. Potrafił w sposób szczególny i właściwy tylko Sobie wskazać na piękno i jedność zjawisk wśród roślin, owadów, ptaków i w całej przyrodzie. Wskazywał na harmonię i rytmiczność zjawisk przyrodniczych, gdyż dysharmonii i zgrzytów w przyrodzie dopatrywał się tylko w bezmyślnej i zachłannej działalności człowieka. Docent RIABININ zawsze mawiał, że „po to poznajemy przyrodę, by się od niej uczyć i by uczyć innych jak unikać zgrzytów niepotrzebnych ani człowiekowi, ani przyrodzie”. Niezwykle pomocne materiały do zajęć z biologii prowadzonych w środowisku naturalnym i antropogenicznym zawarł w książce „Miasto – teren szkolnych wycieczek przyrodniczych”.

Był też recenzentem kilku prac habilitacyjnych i doktorskich oraz promotorem 81 prac magisterskich z ornitologii, entomologii, fenologii, ochrony przyrody i ochrony środowiska.

W pracy badawczej doc. RIABININ można wydzielić trzy nurty: Główny dotyczył fenologii i związany był z opracowaniem zagadnień zoofenologicznych, a szczególnie fenologii owadów, fenologii ptaków. Badania fenologiczne prowadził w aspekcie powiązań z ekologią, geografiami, bioklimatologią oraz ochroną roślin i ochroną przyrody. Doc. RIABININ zwrócił uwagę na konieczność opracowania nowych kierunków i metod badawczych sezonowego rytmu środowisk geograficzno – przyrodniczych, w tym na opracowanie fenologii zwierząt w kontekście fenologii ich środowisk, oraz na konieczność uwypuklenia roli owadów (zwłaszcza dendrofilnych) i ptaków w badaniach synfenologicznych. Gromadził i opracowywał materiały dotyczące synchronizacji zjawisk fenologicznych w przyrodzie w relacji owady – ptaki – rośliny. Opracowywał nowe metody badawcze nad sezonowymi rytmami biocenoz i krajobrazów (przekroje fenologiczne, akordy fenologiczne, izofeny zespołowe). Wskazywał na góry jako na niezastąpione laboratorium w badaniach z zakresu fenologii oraz na nowe ujęcie fenologii wiążące fenologię i ochronę przyrody. Doc. RIABININ wprowadził do teorii fenologii wiele nowych pojęć i określił.

Drugi nurt badawczy dotyczył ochrony przyrody i obejmował ochronę przyrody ogólną, poszczególnych środowisk, poszczególnych grup organizmów oraz szeroko pojęte zagadnienia faunistyki, urbanizacji i ochrony ptaków. Szczególnie cenne były Jego badania dotyczące awifauny Lublina, prowadzone nieprzerwanie od 1951 roku do ostatnich chwil życia, unikalne w skali krajowej i nieliczne na świecie. Niezwykle cenne okazały się również badania Po-

lesia Lubelskiego prowadzone w okresie intensywnych przekształceń związanych z budową kanału Wieprz – Krzna i nawiązujące do badań Władysława TACZANOWSKIEGO. Doc. RIABININ prowadził też liczne badania w rezerwach i parkach narodowych w Polsce i Szwajcarii.

Kolejnym nurtem prac naukowych były zagadnienia dotyczące owadów minujących, a szczególnie unikalna praca pt. „Uwagi o wtórnej faunie żerowisk owadzych” zainicjowana jeszcze w okresie pracy na Uniwersytecie Poznańskim. Badania te dały początek nowemu nurtowi, obejmującemu zarówno ekologię, jak i ewolucję owadów minujących,

Dorobek publikowany doc. RIABININA, zestawiony w opracowaniu „Wykaz publikacji z zakresu nauk przyrodniczych Sergiusza RIABININA” (Wyd. UMCS Lublin, 1986), do roku 1984 obejmował 129 pozycji. W chwili obecnej dorobek ten obejmuje 156 pozycji przyrodniczych oraz 75 pozycji literackich (wiersze, refleksje, eseje) bardzo często bazujące lub odwołujące się do przyrody. Głęboka i „śpiwna” ta poezja, tkwi mocno w tradycjach frańciszkąńskich.

Doc. RIABININ publikował zarówno na łamach prasy codziennej, jak i w czasopiśmie przyrodniczych oraz specjalistycznych, nawiązujących do metodyki nauczania biologii („Biologia w Szkole”, „Szkola Specjalna”, „Wszechświat”, „Kosmos”, „Przegląd Zoologiczny”, „Chrońmy Przyrodę Ojczyzn”, „Przyroda Polska”, „Ochrona Przyrody” i inne).

Docent RIABININ był zawsze osobowością nie poddającą się żadnej klasyfikacji, żadnym ramom i dlatego tak bardzo przyciągał do siebie ludzi, a szczególnie młodych. Mówił nam studentom, a następnie asystentom i doktorantom, że „człowiek nie spocznie, zanim nie poszufladkuje sobie świata. To poszufladkowanie ma pomóc człowiekowi w zrozumieniu tego świata, ale nie jest i nie może być celem samym w sobie, celem na który stracił tyle energii, że poza tymi szufladkami już nic nie jest w stanie zobaczyć”. Lubiliśmy i podziwialiśmy wszechstronność docenta, a dla nas Profesora RIABININA.

W podsumowaniu oceny dorobku naukowego doc. RIABININA profesor Władysław SKURATOWICZ (Annales UMCS, s.C, v.XLIII, 1988) napisał: „Sergiusz RIABININ jest przyrodnikiem humanistą, jego twórczość, w całości oryginalna, obejmuje wyjątkowo szeroką problematykę; jest twórcą nowoczesnej fenologii jako samodzielnej nauki przyrodniczej oraz pionierskich metod, pozwalających na badanie środowiska przyrodniczego na poziomie biocenoz, a nawet ekosystemów, jest autorem szeregu nowych pojęć i terminów”. Profesor J. SOKOŁOWSKI (tamże) pisał: „...Nie może być większej pochwały naukowca, jak stwierdzenie, że wytycza on nowe drogi i kształtuje zręby nowej nauki, a owoce swoich dążeń i osiągnięć przekazuje innym ...”.

Docent Sergiusz RIABININ pozostanie wśród nas w owocach Swojej pracy, w pamięci słuchaczy i wychowanków, w licznych publikacjach i esejach, w Zakładzie Ochrony Przyrody, który sam stworzył i ukształtował jego problematykę.

WYKAZ PUBLIKACJI Sergiusza RIABININA

- RIABININ S., 1946: Z prac entomologicznych prowadzonych w Parku Kórnickim. Pamiętnik Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku, **1**: 192-194.
- RIABININ S., 1948: Owady jako przedmiot badań fenologicznych. Spraw. P. T. P. N. za I i II kwartał 1948 r.: 153-154.
- RIABININ S., 1948: Obserwacje nad równoczesnością pojawów owadów z zakwitaniem roślin i przylotami ptaków. Spraw. P. T. P. N. za III i IV kwartał 1948 r.: 274.

- RIABININ S., 1950: Znaczenie fenologii dla biocenotyki i ochrony roślin. *Wszechświat*, 8, 1950: 247-249.
- RIABININ S., 1950: Z obserwacji nad fenologią ptaków. *Gaz. Obserw. PIHM*, 8, 1950.
- RIABININ S., 1951: Z obserwacji nad synchronizacją pojawów niektórych ptaków śpiewających ze stadiami rozwojowymi roślin. *Gaz. Obserw. PIHM*, 7, 1951: 5-7.
- RIABININ S., 1951: O konieczności rozpoczęcia planowych badań nad fenologią szkodników. *Postępy Wiedzy roln.*, 1, 1951: 137-141.
- RIABININ S., 1951: Jesienne wędrówki mszyc jako zjawisko fenologiczne. *Gaz. Obserw. PIHM*, 2, 1951: 5-6.
- RIABININ S., 1952: O nowe drogi dla zoofenologii. *Sylvan*, 3, 1952: 304-314.
- RIABININ S., 1952: Zagadnienia biocenotyczne w entomologii stosowanej. *Postępy Wiedzy roln.*, 5, 1952: 63-67.
- RIABININ S., 1953: W sprawie kalendarza fenologicznego szkodników leśnych. *Sylvan*, 4, 1953: 269-272.
- RIABININ S., 1953: Dane do kalendarza przyrody Lublina. *Gaz. Obserw. PIHM*, luty 6-9, 1953.
- RIABININ S., 1953: Określanie czasu zjawisk biologicznych przy pomocy kalendarza przyrodniczego. *Gaz. Obserw. PIHM*, 3, 1953: 8-9.
- RIABININ S., 1954: Synchronizacja pojawów owadów ze stadiami rozwojowymi roślin na terenie Poznania i Lublina (Doniesienie tymczasowe). *Kosmos*, 1/6, 1954: 109-110.
- RIABININ S., 1954: Wiosenne przyloty ptaków na terenie Lublina na tle fenologicznych zjawisk w świecie roślin. *Przegl. meteorolog.*, 1-2, 1954: 53-60.
- RIABININ S., 1954: Ptaki zadrzewień śródpólnych i pół śródleśnych Wandzina. (Doniesienie tymczasowe). *Chrońmy przyr. ojcz.*, 3-4, 1954: 50-54.
- RIABININ S., 1954: Uwagi o wtórnej faunie żerowisk owadzych. *Ekol. pol.*, 4, 1954: 465-472.
- RIABININ S., 1955: Uwagi o fenologii. *Kosmos*, 1, 1955: 103-107.
- RIABININ S., 1955: O fenologicznym aspekcie ochrony przyrody. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 2, 1955: 10-12.
- RIABININ S., 1956: Określanie czasu zjawisk biologicznych przy pomocy kalendarza przyrodniczego. *Wszechświat*, 9, 1956: 223-224.
- RIABININ S., 1956: Parki narodowe i rezerваты. *Wszechświat*, 11-12, 1956: 297-300.
- RIABININ S., 1957: Uwagi o szkodliwej i pożytecznej faunie wiatrochronnych pasów leśnych Dobrudży (Bułgaria) w nawiązaniu do zagadnień ochrony przyrody. *Sylvan*, 4, 1957: 14-24.
- RIABININ S., 1958: Zadania fenologii w zoologii. *Ekol. pol.*, B, 1, 1958: 17-21.
- RIABININ S., 1958: Łabędzie w województwie lubelskim. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 2, 1958: 53.
- RIABININ S., 1958: Obserwacje nad fenologią owadów, występujących na drzewach i krzewach w Wielkopolskim Parku Narodowym. *Pr. monogr. nad przyrodą Wielkopolskiego P. N.*, III, 4, 1958: 3-24.
- RIABININ S., 1958: W sprawie badań nad fenologią ptaków. *Kosmos*, A, 5, 1958: 537-539.

- RIABININ S., 1958: Obserwacje nad ptakami zadrzewień śródpolnych i pól śródleśnych Wandzina. *Ekol. pol.*, A, **5**, 10, 1958: 311-351.
- RIABININ S., 1958: Wyniki obserwacji nad fenologią owadów , ptaków i roślin. *Ekol. pol.*, A, **6**, 8, 1958: 293-314.
- RIABININ S., 1959: Ptaki Lublina w latach 1951-1956. *Ochr. Przyr.*, **26**: 419-449.
- RIABININ S., 1959: Materiały do fenologii owadów, występujących w zadrzewieniach śródpolnych Wandzina (Doniesienie tymczasowe). *Przeł. zool.*, **3**, 4: 275-276.
- RIABININ S., 1960: Znaczenie parków narodowych dla badań nad fenologią zwierząt. *Chrońmy przyr. ojcz.*, **6**, 1960: 3-5.
- RIABININ S., 1960: Studia nad przylotami ptaków chronionych z rodzajów *Phylloscopus* i *Sylvia* na tle warunków pokarmowych. *Ochr. Przyr.*, **27**: 193-211.
- RIABININ S., 1961: Problemy fenologii zwierząt. *Nauka pol.*, **1**, 1961: 85-90.
- RIABININ S., 1961: Fenologia – nauka o sezonowych rytmach w przyrodzie. *Przeł. zool.*, **1**, 1961: 28-29.
- RIABININ S., 1961: Zagadnienia fenologii owadów dendrofilnych. *Pol. Pismo ent.*, B, 1-2, 1961: 87-90.
- RIABININ S., 1961: Ujarzmianie przyrody czy koegzystencja z przyrodą ?. *Chrońmy przyr. ojcz.*, **4**, 1961: 3-5.
- RIABININ S., 1962: W sprawie badań fenologicznych w polskich parkach narodowych. *Chrońmy przyr. ojcz.*, **1**, 1962: 3-6.
- RIABININ S., 1962: Notatki ornitologiczne z Babiej Góry. *Chrońmy przyr. ojcz.*, **3**, 1962: 30-36.
- RIABININ S., 1962: Badania nad ptakami Polesia Lubelskiego. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **17**, 7: 229-257.
- RIABININ S., 1963: Ptaki gospodarstwa rybackiego w Tarnawatce (pow. Tomaszów Lub.) w latach 1959-1961. *Przeł. zool.* **7**, 3: 259-264.
- RIABININ S., 1963: Materiały do fauny ptaków Polesia Lubelskiego. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **18**, 11: 231-248.
- RIABININ S., 1964: Biocenotyczne problemy fenologii ptaków. *Ekol. pol.*, B, **10**, 3: 195-200.
- RIABININ S., 1964: Biocenotyczne problemy fenologii ptic. [W:] *Problemy ornitologii*. *Izd. Lwowsk. Uniw. ,Lwow*, 1964: 180-184.
- RIABININ S., 1964: Zakład Ochrony Przyrody i Fenologii UMCS. *Kosmos, A*, **5**, 1964: 459-462.
- RIABININ S., 1964: Materiały do fenologii owadów dendrofilnych. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **19**, 10: 151-175.
- RIABININ S., 1966: Ochrona roślin a ochrona przyrody. *Postępy Nauk roln.*, *Zesz. probl.*, **60**, 1966: 355-361.
- RIABININ S., 1966: Rola fenologii w szkołach dla niewidomych. *Szkoła Specjalna*, **27**, 3: 140-143.
- RIABININ S., 1967: Skrzydlaci mieszkańcy Lubelszczyzny. *Kalendarz Lubelski*, 1967: 161-163.

- RIABININ S., 1968: Chrońmy przyrodę Roztocza. Kalendarz Lubelski, 1968: 98-100.
- RIABININ S., 1968: Zagadnienie synchronizacji zjawisk fenologicznych na dużych obszarach. *Ekol. pol.*, B, **14**, 1: 19-28.
- RIABININ S., 1968: Fenologia zwierząt na tle fenologii środowisk. *Przyr. pol.*, 7, 1968: 10-13.
- RIABININ S., 1968: Humanistyczne aspekty ochrony przyrody. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 6, 1968: 33-37.
- RIABININ S., 1969: Problem rytmu sezonowego środowiska geograficznego. *Ekol. pol.*, B, **15**, 2: 167-172.
- RIABININ S., 1970: Ogólnobiologiczne problemy fenologii zwierząt. *Przeł. zool.*, **14**, 3: 296-289.
- RIABININ S., 1970: Problemy fenologii w badaniach ornitologicznych. *Przeł. zool.*, **15**, 1: 107-110.
- RIABININ S., 1971: Ogólne zagadnienia ochrony przyrody na wykładach uniwersyteckich. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 3, 1971: 5-12.
- RIABININ S., 1971: Rezerwat leśny „Bukowa Góra” k. Zwierzyńca, jego znaczenie naukowe, dydaktyczne oraz problem trwałego zabezpieczenia. *Przeł. zool.* **16**, 1: 46-56.
- RIABININ S., 1971: Fenologia agrocenoz a fenologia krajobrazu. *Zesz. probl. Postępów Wiedzy roln.*, 120, 1971: 93-101.
- RIABININ S., RIABININ D., 1971: Badania nad fenologią przyrodniczych środowisk Polski. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska*, B, **25**, 10: 259-274.
- RIABININ S., RIABININ D., 1972: Badania nad fenologią biocenoz górskich. Cz. I. Zagadnienia synchronizacji fenologicznej. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska*, B, **27**, 11: 321-347.
- RIABININ S., 1972: W sprawie badań nad sezonowymi migracjami owadów. *Przeł. zool.*, **16**, 4: 407-409.
- RIABININ S., 1973: Zmiany w awifaunie Lublina w latach 1951-1969. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska*, C, **28**, 23: 265-290.
- RIABININ S., 1973: Uwagi o niektórych zagadnieniach teorii fenologii w nawiązaniu do zainteresowań geografii i ekologii. *Kosmos*, A, 2, 1973: 169-174.
- RIABININ S., 1973: Fenologia a bioklimatologia. *Probl. uzdrowiskowe*, 5/72, 1973: 17-24.
- RIABININ S., 1973: Wytyczne do prowadzenia badań fenologicznych w polskich parkach narodowych. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 5, 1973: 27-37.
- RIABININ S., RIABININ D., 1973: Badania nad fenologią biocenoz górskich. Cz. II. Zagadnienia fenologii porównawczej. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska*, B, **18**, 13: 331-354.
- RIABININ S., 1974: Teoretyczne założenia ochrony przyrody i ich praktyczna realizacja. [W:] *Problemy ochrony środowiska. Materiały sesji naukowej*. Lublin, 1974: 17-20.
- RIABININ S., RIABININ D., 1975: Miasto – teren szkolnych wycieczek biologicznych. 1/2. *WSiP Warszawa*. 199 ss., 102 ss.

- OLEARNIK M., RIABININ S., 1976: Wycieczki przyrodnicze dla niewidomych: Poznajemy małe bałtyckie. Szkoła Specjalna, 3, 1976: 59-61.
- RIABININ S., 1976: Religijne i humanistyczne aspekty ochrony przyrody i ochrony człowieka. W Drodze, 9, 1976: 69-72.
- RIABININ S., 1977: Humanistyczne aspekty ochrony przyrody a przekształcanie przyrody człowieka. W Drodze, 8, 1977: 58-62.
- RIABININ S., 1978: Some problems of theory of phenology. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **33**, 35: 517-530.
- RIABININ S., 1979: Uwagi o możliwościach realizacji nowego programu biologii w szkołach dla niewidomych. *Kosmos*, 2, 1979: 183-189.
- RIABININ S., 1979: Pola elektromagnetyczne – nowy aspekt podstaw ochrony przyrody. [W:] *Bioelektronika*. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin, 1979, 1982: 141-145.
- RIABININ S., 1980: Pomóżmy niewidomym poznawać przyrodę. *Problemy*, 3, 1980: 38-39.
- RIABININ S., 1980: Z zagadnień sezonowego rytmu kompleksów geobiocenotycznych. *Kosmos*, 4, 1980: 441-457.
- RIABININ S., 1981: Pomóżmy niewidomym poznawać przyrodę. *Pochodnia*, 1, 1981: 33-34.
- RIABININ S., 1981: Problematyka wycieczek przyrodniczych w szkołach dla niewidomych. [W:] *Tyflopedagogika*. PWN, Warszawa: 195-198.
- RIABININ S., 1981: Znaczenie badań nad fenologią biocenoz górskich dla bioklimatologii. *Probl. uzdrowiskowe*, 1/4, 1981: 263-270.
- RIABININ S., 1981: Badania nad fenologią biocenoz górskich. Cz. III. Zagadnienia fenologii owadów (Zarys problematyki). *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, B*, **35**, 17: 267-282.
- RIABININ S., 1982: Problematyka zajęć z zakresu ekologii i ochrony środowiska na studiach nauczycielskich. *Biologia w Szkole*, 2, 1982: 74-78.
- RIABININ S., 1982: Badania nad fenologią biocenoz górskich. Cz. IV. Środowiska geograficzno-przyrodnicze Szwajcarii, jako obiekt badań sezonowego rytmu (fenologii) krajobrazów. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, B*, **37**, 14: 235-248.
- RIABININ S., RIABININ D., 1982: Badania nad fenologią biocenoz górskich. Cz. IVa. Znaczenie ogrodu roślin alpejskich Schynige Platte (Szwajcaria) dla badań w zakresie fenologii krajobrazów górskich. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, B*, **37**, 15: 249-252.
- OLEARNIK M., RIABININ D., RIABININ S., 1983: Szkolne wycieczki przyrodnicze dla niewidomych. WSiP, Warszawa. 159 ss.
- RIABININ S., 1983: Święty Franciszek patronem ekologii i ochrony środowiska przyrodniczego. *Roczn. filozof.*, **31**, 3: 147-153.
- RIABININ S., 1983: Problematyka zajęć z zakresu ekologii i ochrony środowiska na studiach nauczycielskich. [W:] *Dydaktyka biologii jako przedmiot studiów wyższych*. IV krajowa konferencja dydaktyków biologii szkół wyższych. Lublin, 1983: 15-21.
- RIABININ S., 1984: Fenologiczne zegary biosfery. *Wszechświat*, 11, 1984: 353-354.
- RIABININ S., 1985: Materiały do zespołów fenologicznych Pomorza. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, B*, **40**, 10: 195-207.

- RIABININ S., 1985: Materiały do charakterystyki entomofauny dendrofilnej okresu jesieni. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **40**, 14: 109-132.
- OLEARNIK M., RIABININ S., 1985: Z obserwacji nad bioekologią ptaków Lublina w okresie zimowym. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **40**, 15: 133-143.
- OLEARNIK M., RIABININ S., 1985: Zmiany awifauny Lublina w latach 1951–1983. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **40**, 16: 145-173.
- RIABININ S., 1986: Podstawowe trudności w realizacji postulatów ochrony przyrody. *Wszechświat*, 6, 1986: 143.
- RIABININ S., 1986: Ogrody botaniczne i arboreta, jako warsztat badań fenologii owadów i ptaków oraz synfenologii. *Przeł. zool.*, **30**, 2: 244-246.
- RIABININ S., 1986: Lublin, jako zespół środowisk życiowych ptaków. *Folia Soc. sci. Lubl.*, Vol. **28**, Biol. 1: 55-64.
- RIABININ S., 1986: Propozycje fenologicznej problematyki badawczej biocenoz torfowiskowych, bagiennych i podmokłych łąk. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **41**, 1: 1-19.
- RIABININ S., 1987: Propozycje zajęć z zakresu ornitologii i biologii środowiskowej. *Biologia w Szkole*, 1, 1987: 40-43.
- RIABININ S., 1987: Roczna księga przyrody. *Kosmos*, 4, 1987: 661-662.
- RIABININ S., 1988: Parafrazy i podsumowania ważniejszych myśli Adama WODZICZKI w zakresie ochrony przyrody. *Chrońmy przyr. ojcz.*, 2, 1988: 47-49.
- RIABININ S., 1988: O zaznajamianiu niewidomych ze światem przyrody. *Pochodnia*, 6, 1988: 32.
- RIABININ S., 1988: On Some Terms and Concepts Proposed by the Autor in the Field on Phenology. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **43**, 1: 1-14.
- RIABININ S., 1988: Z badań nad fenologią owadów dendrofilnych okresu wiosennego. *Annls. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C*, **43**, 2: 15-33.
- RIABININ S., 1989: Uwagi o kształtowaniu wnętrza człowieka. *Mat. Homiletyczne*, Kraków, 104, 1989: 12-16.
- RIABININ S., 1989: Refleksje o ochronie przyrody i ochronie człowieka. *Mat. Homiletyczne*, Kraków, 105, 1989: 24-28.
- RIABININ S., 1989: Bóg – człowiek – przyroda. *Mat. Homiletyczne*, Kraków, 107, 1989: 26-31.
- RIABININ S., 1989: Sezonowe rytmy przyrody w terminologii przyrodnika – fenologa Sergiusza RIABININA i ujęciu przyrodnika – grafika Zbigniewa JÓZWIKA. *Wyd. Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin*. 26 ss.
- OLEARNIK M., RIABININ D., RIABININ S., 1989: Poznajemy żywą przyrodę. Przykłady wycieczek przyrodniczych do pospolitych środowisk. *Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej, Wydz. Biol. i Nauk o Ziemi, Lublin*. 50 ss.
- RIABININ S., 1989: Dzieciolatek *Dryocopus minor* L. na bylicy polnej *Artemisia campestris* L. *Wszechświat*, 10, 1989: 153.

- RIABININ S., 1989: Propozycje fenologicznej problematyki badawczej w urbicenozach. *Wszechświat*, 4, 1989: 100.
- RIABININ S., 1990: Fenologiczne zegary biosfery, jako metoda i treść badań środowiska geograficzno-przyrodniczego. *Czasop. geograf.*, **61**: 1-2.
- JÓZWIK Z., RIABININ S., 1990: Rosnąć można tylko z ziemi. O ochronie przyrody nieco inaczej. Wyd. Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin. 147 ss.
- RIABININ S., 1994: Przyczynki do zapoznawania niewidomych z przyrodą. [W:] Człowiek niepełnosprawny. Charakteria dla Prof. Zofii SĘKOWSKIEJ. Wyd. Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin: 127-140.

Sergiusz RIABININ jest też autorem wielu pozycji literackich o charakterze religijnym (wiersze, refleksje, eseje) rozproszonych w większości przypadków w prasie, czasopiśmie, w wydawnictwach okazjonalnych i książkowych. Ma na swym koncie kilkanaście tomików poezji, jak na przykład: „Święty Franciszku” (Warszawa–Rzym–Lublin, 1998), „Bezsilne są kolczaste druty” (Niepokalanów, 1983), „Prowadź Święty Franciszku” (Niepokalanów, 1987), „Chodzić po ziemi jak po świątyni” (Rzym, 1988), „Drzewo Wszechświata” (Lubelskie Wydawnictwo Diecezjalne, 1991), „Matce Bożej” (Niepokalanów, 1992), „Pielgrzymi do własnych rajów” (Wydawnictwo Kerygma, Lublin, 1993), „Ekumeniczne strofki wierzącego przyrodnika” (KUL Lublin, 1995), „Ecce Homo” (Kraków, 1995). Większość tomików ilustrował Zbigniew JÓZWIK. Całkiem odrębną pozycję stanowią fraszki wydane przez UMCS (Lublin, 1993).

SUMMARY

Life and scientific as well as popularization activity of Sergiusz RIABININ are discussed. RIABININ was a Polish naturalist and humanist, much engaged in nature conservancy, and associated during a large part of his life with the Lublin scientific community. The list of his publications, pertaining to natural history and nature conservancy, is also presented.